

ITEM NO 04639/53

HUNGARY

EXILE /1200/

K.M.
29Apr.
VIII - 7190

The Fate Of A Former Factory Owner From SÖSKUT.

SOURCE: SALZBURG/ELIS. A former factory owner, born on 6 January 1891 in SÖSKUT, near BUDAPEST. After completion of a trade school in Hungary he graduated as a flour-mill engineer in Germany in 1916.

He had his own flour-mill, bakery and noodle-factory until 26 November 1949, when the whole enterprise in SZIL near SOPRON was nationalized.

In October 1950 his vineyard was ^{also} taken by the state and in December 1950 his living house was requisitioned. From spring 1951 until his escape on 24 September 1952 he lived in SOPRON and had occasional odd jobs.

Reasons for his escape are self-explanatory.

Sub-source is an absolutely serious and experienced old man. He is the type of the diligent flour-mill owner from Hungary who was a respected citizen back home of sizeable property. He is a religious Catholic person and also having been a wealthy man, he had no connection of feeling for Communists. All the information he relates willingly, speaking intelligently.

DATE OF OBSERVATION: until September 1952.

SUMMARY: This report gives the life story of a former mill owner.

EVALUATION COMMENT: None, since subsource speaks for himself.

x x x

A gyáros, 1891. január 6.-án a pestkörnyéki SÖSKUT-on született.

A felső ipari szakiskola elvégzése után, 1916-ban németországi egyetemen, malommérnöki oklevelet szerzett.

Saját erejéből küzdötte fel magát. Az első világháború befejezése után, vagyonszeres ember lett, mint malomszakértő országos viszonylatban is az első közt állt.

Életrajzát így beszéli el:

"A háború befejezéséig jömeneteli malom, kenyér és téstagnyír képezte tulajdonomat.

1945 májusától-júliusig, a megszálló erők részére dolgoztak gyáraim. Júliusban az alakulatot elvezényelték, de téstagnyáram teljes felszerelését is magukkal vitték. A rablás-kor, üzleti ügyben CSORNÁ-n tartózkodtam, s így az eseményt hazatérésem után tudtam meg.

Az első lépésem ebben az ügyben az volt, hogy panasz tételre, vissza utaztam CSORNÁ-ra, és ott az állomásparancsnok-sígnál jelentétem a rablást. Egy őrnagyi rangot viselő parancsnok, a helyszínre velem együtt kiszállt és a panaszomról szemé-lyesen is meggyőződött. Majd azzal biztatott engem: az elhurcolt gépeket 2-3 napon belül visszakapja, mert a szovjet hadseregnek erre nincsen szüksége. A tetteseket is visszahozatom, és a gyár udvarán személyesen lelövöm őket. De ez csak ígéret maradt.

Két-három heti várakozás után, ismét leutaztam CSORNÁ-ra, de a parancsnokságon már változás állt be. Az ismerős őrnagy szolgálatot már nem teljesített ott. Az új parancsnoknak ugyan-csa eladtam panaszomat. Az utód azonban megfenyegetett: A Szovjet Unió nevében visszatartotta a rigalmazást. Majd tudomásomra adta: amennyiben azonnal nem távozom, agyonlő. -

1946 nyarán, téstagnyáramat ismét felszereltem gépekkel. Majd 1949 novemberéig, a gyáraim saját kezelésben működtek.

Az államosítás során, 1949 november 28.-án d.e. 10 órákban, a gyáram előtt egy személyautó megállt. A Közgázipari Minisztérium kiküldöttel voltak. Névszerint:

SOMLAI Ferenc igazgató, a CSORNÁ-i malomból, azelőtt könyvelőként dolgozott.

TARJÁN Zoltán, a Nyugatmagyarországi Malom igazgatója, aki azelőtt az egyik BUDAPESTI-i malomban napszámosként dolgozott.

SKARLAT Vendel, a CSORNÁ-i malom vállalatvezetője. A felsorolt kiküldöttek közülük velem: "Gyárait a mai napon államosítjuk. Kérem a kulcsokat átadni!"

A pénztárban lévő 23.000,- forintot magukkal vitték, majd a gyárak lepecsételése után eltávoztak.

Másnap SOMLAI igazgató vezetésével, az átvételre ismét kiszálltak, ettől a naptól kezdve, Somlai igazgató utasítására, a gyárba belépni nem engedtek.

A leltár után a malmot működésbe hozták. A kenyér és téstagnyírat azonban leállították.

Lakásom a malom területén kívül esett, ezért ezt meghagyták.

1950 márciusában a malmot is leállították és azzal indokolták, hogy ráfizetéssel dolgozik.

1950 júliusában a malom gépeit leszerelték, majd a FÁVÁROSI KÖZMŰVÉZETÉSKÉZRE szállították. Egy hónappal később a meg-lévő berendezéseket is elvitték, a malom helyiséget pedig, raktárnak jelölték ki.

1950 októberében, hűtőszobás lakásomból kilakoltattak, a butorokból csak néhány darabot vihettem magammal. - részemre kijelölt, 1 szobás lakást, egy molnár házában kaptam meg.

1951 tavaszán SOPRON-ba mentem lakni és ott alkalmi munkákból: gallyszedés, favágás, stb. éltem.

1952 szeptember 24.-én, fia malommal együtt nyugatra szüktem.